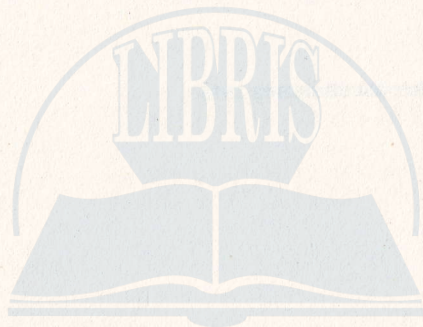

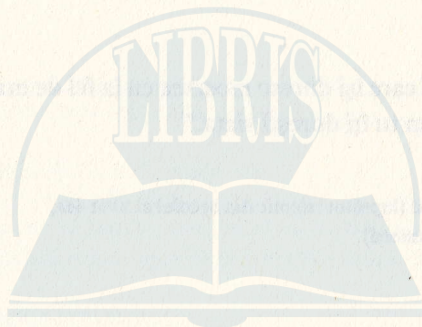

FLAMURILE NEGRE: ASCENSIUNEA ISIS

JOBY WARRICK

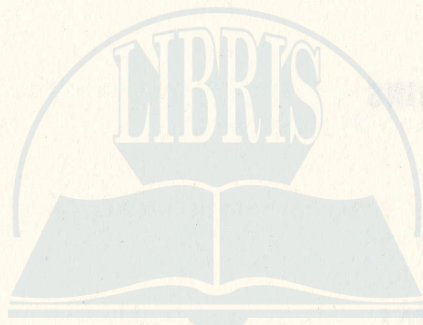
Traducere de Radu Șorop

BLACK BUTTON BOOKS

CUPRINS

23	Prolog
CARTEA I	
ASCENSIUNEA LUI ZARQAWI	
41	„Ce fel de persoană poate ordona doar din priviri?”
61	„Iată un adevărat lider”
83	„O problemă ca asta se întoarce să te bântuie”
103	„Vremea instructajului a luat sfârșit”
115	„Am făcut-o pentru al-Qaeda și Zarqawi”
133	„Acest război se va purta”
145	„Faima lui se va întinde în toată lumea arabă”
CARTEA II	
IRAK	
153	„Nu mai era vorba de o victorie”
171	„Deci, oameni buni, voi credeți că e vorba de o insurgență?”
185	„Ceva monstruos este exact ceea ce ne și dorim”
201	„Va depăși tot ce-a făcut al-Qaeda în trecut”
219	„Șeicul masacrelor”
233	„Nu mai e nicio speranță acolo”
253	„Îi veți veni de hac?”
277	„Un 9/11 al nostru”
295	„Sfârșitul ți-e aproape”

CARTEA III

ISIS

- 317 „Poporul vrea să răstoarne regimul!”
339 „Unde e acest Stat Islamic al Irakului
de care vorbești?”
355 „Acesta este statul pentru care Zarqawi
a netezit calea”
377 „Muzica de fundal a început să se schimbe”
397 „După asta, n-a mai rămas nicio speranță”
419 „Aceasta este o revoluție tribală”

435 Epilog

447 Mulțumiri

PROLOG

AMMAN, IORDANIA, 3 FEBRUARIE 2015

Chiar după căderea nopții, un mandat pentru execuția deținutei Sajida al-Rishawai a ajuns la principala închisoare pentru femei din oraș. Instrucțiunile veneau din partea regelui Abdullah al II-lea în persoană, aflat în acel moment într-o vizită de stat la Washington, fiind transmise din avionul său privat curții regale din capitala Iordaniei. Un funcționar a comunicat mesajul Ministerului de Interne, iar apoi departamentului închisorilor, unde a produs agitație. Execuțiile de stat reprezintă o procedură complicată care are nevoie de mulți pași, însă dorințele regelui erau inechivoce: femeia urmă să fie spânzurată a doua zi înainte de răsărit.

Gardianul-șef s-a deplasat rapid către celula unde Rishawi păstra un fel de reclusiune autoimpusă de aproape 10 ani. Prizoniera, acum în vârstă de 45 de ani și lipsită de suplețe, își petrecea majoritatea zilelor uitându-se la televizor sau citind din Coran, neprimind vizite și păstrându-și orice gânduri ar fi avut sub hijabul soios pus la dispoziție de închisoare pe care-l purta întotdeauna. Nu era o femeie ignorantă, însă părea perpetuu desprinsă de orice se întâmpla în jurul ei. „Când mă voi întoarce acasă?”¹ îl întreba pe avocatul din oficiu în timpul ravelor întâlniri din lunile ulterioare condamnării la moarte. În cele din urmă, chiar și acele vizite au încetat.

Acum, când gardianul i-a explicat că va muri a doua zi dimineața, Rashida a încuviințat din cap, dar n-a scos niciun cuvânt. Dacă a plâns, s-a rugat sau a blestemat², nimeni din închisoare n-a auzit vreun sunet.

Că avea să fie condamnată la moarte nu era o surpriză pentru nimeni. În 2006, un judecător o condamnase pe Rishawi la spânzurătoare pentru aportul în cel mai groaznic atac terorist din istoria Iordaniei: trei atacuri simultane cu bombă asupra unor hoteluri, care ucisese 60 de oameni, majoritatea oaspeții unei nunți. Ea era atacatorul sinucigaș care supraviețuise, o femeie ciudată, cu sprâncene stufoase, obligată să pozeze stingeră în fața camerelor TV, etalându-și vesta care nu explodase. Într-o vreme, toată lumea din Amman îi știuse povestea: cum această irakiană necăsătorită, în vârstă de 35 de ani, acceptase să devină soția unui necunoscut, în așa fel încât să fie un cuplu de sinucigași acționând în tandem; cum se panicase și fugise; cum rătăcise pierdută într-un taxi prin suburbiile din nord; cum ceruse indicații trecătorilor, încă purtând hainele și pantofii pătate de sânge.

Dar trecuseră aproape 10 ani de-atunci. Hotelurile fuseseră reconstruite și rebotezate, iar Rishawi dispăruse în labirintul sistem judiciar iordanian. În cadrul Închisorii pentru femei Juwaida, se bucura de un fel de notorietate fanată, ca a unui exponat de muzeu valoros, căruia nimeni nu-i mai aruncă vreo privire. Unii dintre angajații mai vechi ai serviciului de informații îi spuneau „femeia lui Zarqawi”, o aluzie ironică la binecunoscutul terorist iordanian Abu Musab al-Zarqawi, care ordonase atacurile asupra hotelurilor. Cei mai tineri de-abia își aminteau de existența ei.

Apoi, în decurs de o lună, totul s-a schimbat. După cum reieșea, susținătorii lui Zarqawi nu o uitaseră pe Rishawi. Teroriștii își schimbaseră denumirea în ultimii ani și erau cunoscuți acum în Iordania după acronimul arab Daesh sau, în engleză, ISIS. Și, în ianuarie 2015, ISIS ceruse ca Rishawi să fie eliberată.

Cererea lor venea pe fondul celei mai grave crize domestice din Iordania ultimilor ani. Un avion de vânătoare iordanian căzuse în Siria, iar tânărul pilot fusese capturat de luptătorii

ISIS. Gruparea publicase imagini cu acesta speriat și aproape gol, etalat triumfător de jihadiști rânjind, unii dintre ei întinzându-se să îmbrățișeze acest mare dar căzut din cer, trimis de Allah.

Începând cu Palatul și până la serviciile de securitate, regele și consilierii săi s-au pregătit pentru vești și mai îngrozitoare. Se temeau fie că pilotul urma să fie masacrat de ISIS în văzul întregului mapamond, fie că teroriștii urmau să ceară o răscumpărare teribilă.

Cum era de așteptat, ISIS și-a făcut cunoscute intențiile într-o manieră macabră. La mai puțin de o săptămână de la accident, familia pilotului capturat a primit un telefon acasă chiar de pe telefonul mobil³ al acestuia. La capătul celălalt, vorbind într-o arabă cu accent irakian, un necunoscut a formulat singura cerere a grupării.

O vrem pe sora noastră Sajida, a spus cel care telefona.

Aceeași cerere a fost repetată, împreună cu alte câteva, în decursul procesului de negociere, unul în continuă schimbare și, în mare parte, unilateral. Toate solicitările se îndreptau către sediul principal al Mukhabarat, serviciul de informații iordanian, și toate ajungeau în cele din urmă pe biroul impunătorului general de brigadă de 47 de ani care conducea unitatea de antiterorism a departamentului. Chiar și într-o agenție binecunoscută pentru duritatea ei, Abu Haytham ieșea în evidență, un bărbat cu fizicul unui bătaș vânjos, cu o personalitate de neclintit. Luptase împotriva ISIS în numeroasele ei incarnări de-a lungul anilor și era faimos pentru că îi ingenunchease în camera de interogatoriu pe unii dintre agenții de top ai grupării. Zarqawi însuși trecuse de mai multe ori prin mâna lui Abu Haytham, ca și Sajida al-Rishawi, femeia pe care ISIS încerca acum s-o elibereze.

În afara granițelor Iordaniei, cererea nu părea să aibă prea mult sens. Rishawi nu avea nicio valoare ca luptătoare sau

lideră, nici măcar ca simbol. Era cunoscută exclusiv pentru participarea în acel atac terorist, pe care eșuase să-l ducă la capăt. Apelativul de „femeia lui Zarqawi” i se potrivea prea puțin, nu-l cunoscuse niciodată pe bărbatul care ordonase atacul. Dacă ISIS nu i-ar fi menționat numele, probabil și-ar fi petrecut ultimii ani din viață în închisoare, cu execuția amânată pe termen nedeterminat, dat fiind faptul că nu exista niciun motiv de a o executa.

Dar Abu Haytham înțelegea. Invocând numele lui Rishawi, teroriștii făceau trimitere la începuturile grupării, la perioada dinainte de a exista ISIS sau războiul civil din Siria, înainte de prăbușirea Irakului, care-a dat naștere mișcării, chiar și înainte ca lumea să audă că există un terorist cu numele de Zarqawi. Oamenii din Mukhabarat încercaseră să împiedice consolidarea acestei grupări teroriste. Nu reușiseră: uneori din propriile greșeli, de cele mai multe ori însă din cauza calculelor greșite ale altora. Acum, mișcarea jihadistă a lui Zarqawi devenise un stat autoproclamat, cu pretenții teritoriale la două dintre granițele Iordaniei. Și Rishawi, atentatoarea care eșuase, era una dintre numeroasele datorii vechi pe care ISIS voia s-o răscumpere.

Invocând această fantomă uitată, ISIS evoca una dintre cele mai îngrozitoare nopți din istoria țării, un moment ștanțat în amintirile generației lui Abu Haytham și a foștilor căpitani, investigatori și adjuncți ai serviciilor de informații care ajunseseră între timp să conducă Mukhabarat. Atunci, Zarqawi reușise să lovească direct în inima Iordaniei, iar acum, cu pilotul capturat, ISIS era pe cale s-o facă din nou.

Abu Haytham fusese la fața locului în acea noapte. Își putea aminti fiecare detaliu⁴ al crimei pentru care Rishawi fusese găsită vinovată și condamnată la spânzurătoare. Își putea aminti senzațiile acelei nopți, mirosul de sânge și fum, vaietele răniților.

Cel mai bine își putea aminti cele două fete.

Erau verișoare, în vârstă de 9 și 14 ani, și știa cum le cheamă: Lina și Riham. Originare din Amman, veniseră la o nuntă. Ambele erau îmbrăcate în alb, cu chipuri mici, minunate și palide și perfect liniștite. „Ca niște îngeri”, se gândise.

Încă purtau rochițele de dantelă aproape identice pe care părinții le cumpăraseră pentru petrecere și pantofii eleganți de dans. Aproape în mod miraculos, de la gât în sus nu aveau nici măcar o zgârietură. Când Abu Haytham le-a văzut prima oară, întinse una lângă alta pe o targă în primele momente haotice de la spital, se întrebese dacă nu cumva erau adormite. Rănite, poate, dar sedate și adormite. Te rog, să fie adormite, se rugase.

Dar apoi a văzut găurile grotești lăsate de șrapnel.

Fetele trebuie să fi stat în picioare când s-a întâmplat, ca toată lumea, strigând și aplaudând în timp ce mireasa și mirele se pregăteau să-și facă intrarea în sala de bal a Hotelului Radisson din Amman, care era luminată ca un carnaval în deșert într-o seară răcoroasă de la mijlocul lui noiembrie. Tații mirilor, afișând zâmbete largi și purtând costume închiriate, își luaseră în primire locurile pe podium, iar vaierul instrumentelor de suflat și vibrațiile tobelor formației arabe se ridicaseră în aer într-un zumzet atât de puternic, încât funcționarii hotelului de la recepție trebuiau să strige pentru a se face auziți. Petrecerea era aproape de apogeul incredibil de sonor, asudat și exuberant. Nimeni nu părea să fi observat două personaje, în pardesie negre, care se învârtiseră stinghere pe lângă intrare, apoi se strecuraseră către partea din față a sălii de bal, printre nuntașii care aclamau.

O străfulgerare orbitoare, iar apoi senzația că totul se prăbușește: tavanul, pereții, pardoseala. Unda de șoc i-a aruncat din paturi pe oaspeții de la etajele superioare și a spulberat din țâțâni ușile grele de sticlă din holul hotelului. O bubuitură, apoi liniște. Apoi, țipete.

Numai una dintre bombe se declanșase, însă curățase sala ca un roi de lame zburătoare. Sute de bile de oțel, atent și dens aranjate în miezul bombei, au străpuns decorațiile de nuntă, platourile cu mâncare și tapiteria. Au făcut țândări mesele de lemn și au zdrobit dalele de marmură. Au destrămat rochiile de seară și poșetele elegante, sacourile și cămășile apretate, rochițele albe vapoase pe care fetele le poartă la petreceri.

În acea miercuri de la începutul lui noiembrie 2005, Abu Haytham, căpitan la vremea aceea, își încheia liniștit o altă tură dintr-un întreg șir. Era doar cu puțin înainte de ora 9 seara când s-a primit primul apel, despre o explozie la Grand Hyatt, în partea cealaltă a orașului. Primele speculații susțineau drept cauză o butelie cu gaz, dar apoi s-a aflat despre o a doua deflagrație la Days Inn Hotel, iar apoi despre o a treia, aparent mult mai gravă decât celelalte, la Radisson. Abu Haytham cunoștea bine hotelul. Era un punct de atracție în Amman, de bonton după standardele iordaniene, așezat sus pe o colină, ușor de văzut de aproape oriunde din oraș, inclusiv din clădirea unde-și avea biroul, la aproape trei kilometri distanță.

S-a grăbit către hotel și și-a făcut loc cu forța înăuntru, pe lângă salvatori, supraviețuitorii grav răniți și cadavrele care fuseseră scoase în parcare în cărucioarele pentru bagaje. În sala de bal, printr-o ceață de fum și lumini de urgență, se distingeau și mai multe cadavre. Unele rămase în poziții imposibile, de parcă ar fi fost azvârlite de un uriaș. Altora le lipseau membre. Pe podiumul distrus zăceau două mogâldețe în costum. Tații, atât al miresei, cât și al mirelui, se aflaseră în imediata apropiere a atacatorului și muriseră pe loc.

Abu Haytham a organizat echipe care au lucrat întreaga noapte în cele trei puncte ale exploziilor, strângând orice urme puteau găsi ale dispozitivelor explozibile, împreună cu bucățile de carne, rămășițele omenești ale celor trei atacatori. Abia mai târziu, la spital, stând deasupra unei scânduri mari de lemn în

morga improvizată, a fost copleșit de oroarea acelei serii. Trupurile sfârtecate. Mulțimea de răniți. Mirosul de sânge și fum. Fetele, Lina și Riham, zăcând nemișcate în rochițele albe sfâșiate. Abu Haytham, un tată devotat, avea fete de aceeași vârstă.

„Cum”, a spus cu voce tare, „să faci așa ceva dacă ești om?”

La doar două zile, s-a aflat că unul dintre atacatori, o femeie, supraviețuise și fugise. Peste încă o zi, Sajida al-Rishawi stătea pe un scaun în fața sa.

Cu siguranță știa ceva, implicată fiind într-o misiune atât de importantă și de bine planificată. Unde urmau teroriștii să lovească din nou? Ce planuri aveau, în derulare poate chiar în acea clipă?

„Nu știi, nu știi”, îngăima femeia din când în când, cu voce scăzută. Repeta cuvintele rar, de parcă ar fi fost anesteziată.

Abu Haytham a implorat-o. A amenințat-o. A făcut apel la conștiința ei, la religie, la Allah. Au trecut ore – ore cruciale, se temea.

„Cât de spălată pe creier să fii!” a urlat la un moment dat. „De ce îi protejezi pe cei care te-au pus să faci asta?”

Femeia nu avea să rostească niciun cuvânt util, atunci sau în lunile următoare, după ce a fost judecată și condamnată la moarte. Însă Abu Haytham știa deja cine se află în spatele atacului. Toți cei din Mukhabarat știau, încă dinainte ca vinovatul să-l revendice cu surle și trâmbițe, prin intermediul unei înregistrări audio cu propria voce. Avea toate semnele distinctive. Exploziile coordonate, toate în decursul a 10 minute. Atacatori sinucigași, echipați cu câte un dispozitiv constând în explozibil militar RDX și suficiente bucăți de metal pentru a maximiza carnagiul. Cea mai bună dovadă era alegerea țintelor: hoteluri obișnuite unde, în fiecare seară, clasa de mijloc din Amman, îmbrăcată în cele mai bune haine, umplea o sală de bal pentru a sărbători o căsătorie sau un alt eveniment important. Niciun agent de informații sau general nu ar fi trecut probabil prin